

REISEMINNER FRA TRØNDELAG

AV EN ØSTLENDING

Som skolegutt i Oslo i 1880-årene, før speiderliv eller annen organisert utferd av skoleungdom var blitt til, kom jeg ikke nevneverdig utenfor byen og veien til fødebygden min oppe på Romerike. Men det blev snart anderledes, da jeg like fra skolebenken kom inn i jernbanens tjeneste.

I 1890 fikk jeg gjøre den første fotturen å tale om og den første lengere jernbanereise — til *Krokkleiva* og til *Trondhjem*. For utferd på Østlandet er «Kleivens svimlende portal» det velkjente gamle mål, som i mine guttedager enda ikke var blitt stillet i skyggen av så mange andre. Og Trondhjem og Trøndelag hørte til de navn, som skolens historie- og geografiundervisning hadde prentet slik inn i ens sinn, at de hadde fått noe særs lokkende ved sig. Derfor satte jeg også kursen dit, så snart råd var. Siden den gangen har det falt i min lodd å gjøre mange reiser, både innen- og utenlands. Men skulde jeg nevne mine *kjæreste* reisemål, da måtte det ennå den dag idag bli de to fra innledningen til ungdomsårenes utferdsliv for firti år siden: *Krokkleiva*—*Ringerike* og *Trondhjem*. Da jeg nå blev bedt om å skrive litt i denne årbok, falt det derfor naturlig å prøve å ta fram noen lyse minner fra Trøndelagsferder.

Alt sammen nord for Frogner var nytt på den første Trondhjemsreisen i 1890. For så å få se alt det nye riktig godt tok jeg med rusletoget og overnattet på Tynset. Andre dagen kom toget til Trondhjem så tidlig på kvelden, at det enda var åpent i *domkirken*. Til den fant jeg da fram med en gang for straks å få

opleve litt av *eventyret* — det som siden aldri har tapt noe av sin glans, men bare blitt rikere for hvert nytt møte.

Nidarosdomen grep en med en egen tryllende makt alt ved det første synet av den. Da jeg så en tid etterpå i Oslo fikk høre noen foredrag om kirken av vår åndfulle kunsthistoriker Lorentz Dietrichson, var jeg stolt over å kunne reise mig sammen med de andre blandt tilhørerne, som hadde sett emnet for foredragene. Og jeg husker ennå godt, at professor Dietrichson sa, at andre katedraler ute i verden vel kan være mer imponerende enn Trondhjems domkirke, men høikoret i denne er elegantere og edlere enn det vi finner noe annetsteds. Senere har jeg selv fått se flere av de praktfulleste kirker i utlandet. Det har — skjønt jeg bare kan tale ut fra et lægmannsskjønn — gjort mig helt enig med den klarsynte gamle professor, bare at jeg er fristet til å la hans dom gjelde *hele* Nidarosdomen. For den står for mig som det fineste og mest dragende av alle byggverker, som det reneste og mest skjønnhetsfylte av almenforståelig kunst. Dog har i det minste én ting fengslet mig mer annetsteds: de vidunderlige rosevinduer i Notre Damekirken i Paris. Derfor vil det bli spennende snart å kunne få se det ferdige rosevindu i vår egen nasjonalhelligdom.

Når det efter den første reisen i 1890 alltid senere har vært så kjært å komme til Trondhjem, da skyldes det dog ikke bare domkirken, men også den særpregede og koselige gamle byen og den vakre omegnen. Den siste fikk jeg vel første gangen ikke se så stort av. Men jeg var ialfall ute ved Leirfossen, tilfeldigvis om trent på samme tid som det der ute hendte en ulykke. Det var visst en mann, som falt i fossen e. l., og det stod det næste dag fortalt om i en Osloavis, så mine foreldre fikk se det og blev redde for, at nå hadde gutten deres vært der og våget sig for langt.

Et annet lite minne fra den gangen knytter sig til hjemreisen med nattoget, som da bare var utstyrt med lite makelige sittevogner. Jeg kom i kupé sammen med en grovkorneret sakfører, som fortalte, at han ellers pleiet å reise på 2. klasse. Men denne gangen hadde han forsynt sig med en svær ulster, som han mente kunde gjøre samme nytten som putene i den bedre klassen, og derfor reiste han nå på 3. klasse, noe han skjeldte og bandte for, at han hadde gjort. Imidlertid rullet han sig godt inn i ulsteren og

holdt vinduet åpent opover hele Gauldalen, som sakføreren nå vilde se, og han vilde være våken helt til Røros, sa han. At jeg, som ingen ulster hadde, satt borte i kroken og frøs, brydde han sig ikke annet om, enn at han bød mig unge gutten dram.

Så meget morsommere var en nattlig ferd i Trøndelag noen år senere. En deilig sommerkveld i 1895 kom jeg sjøverts til Trondhjem og blev der mødt av en venn fra Oslo, en munter ung teolog, som nå hører til landets mest kjente prester. Vi blev enige om samme kvelden å ta op til Gråkallen og bli der til solopgang. På veien opover Steinberget fikk vi se en av disse solnedgangene, som kan fortone sig så praktfulle utover mot munningen av Trondhjemsfjorden, og som kan bli til en oplevels en ikke så lett glemmer. Aftenen var ellers mild og deilig, og den var lys som bare en trøndersk sommerkveld kan være det.

Før folk var gått til køis, nådde vi Fjellseter, som da bare var en almindelig bondegård. Der fikk vi kjøpt melk og nøt den ute på det gressgrodde tun, hvor vi syntes det var best foreløbig å slå oss ned. Vi viste oss også som alvorlige unge menn og enser ikke engang øiekastene fra noen av gårdens unge damer, som kan hende gjerne hadde blitt med på litt aftenlek.

Da folkene på gården var gått til ro, var det bare et par timer eller vel det igjen til solopgang. For mellemtiden mente da min venn og jeg å finne et passe lunt hvilested i noen høisåter like ved husene. Men det blev likevel litt kjølig, enda natten var mild til i den høiden å være. Vi fant derfor snart ut, at litt tykt å tulle sig inn i vilde ha vært godt å ha. Da kom jeg til å huske på, at på flere steder på landet pleier de om sommeren å ha sledefeller og pels hengende ute i et visst lite hus, som gjerne står ulåst. Ikke før hadde jeg nevnt dette, før teologen vips pilte avsted for å se efter, om det skulde være noen rikspels eller annen pels å finne. Dessverre kom han fort slukkøret og tomhendt ut igjen, bare ergerlig over den vonde duften han hadde fått i nesen. Men dermed var også alt Alvoret vårt forduftet.

Det bar til med spillopper, som kunde hjelpe til å holde oss varme. Ved ett-tiden om morgenen fant vi på å nippe pinne, og til det brukte vi de stokkene våre, som det dengang var tradisjonelt å skaffe sig ved Krokkleiva, og som kan hende blev laget der, så

lenge der var einer igjen på Krokskogen. Virringene blev uheldigvis slått av ved denne morroa.

Henimot den tiden, da solen måtte komme, ruslet vi op til toppen av Gråkallen. Men det var ikke skyfri himmel, så det blev ikke den ventede klare solopgang med glød over fjelltoppene. Litt skuffet over dette kom vi ned igjen til Fjellseter, hvor der alt var folk oppe, så vi fikk en kopp varm kaffe til å kvikke oss op på.

Men da vi så litt efter gav oss på vei nedover til byen, var solen brutt helt gjennom de lette skyer, så der hvilte en sterk lysglans over hele det herlige landskap. Det blev en sommermorgen så strålende varm og dårende deilig, at jeg knapt ellers har vært ute for noe lignende. En kjente likesom en svulmende rikdom av liv og venleik slå en i møte fra alle kanter. Enhver lyst til spillopper svant og gav plass for en egen bløt stemning. Hele det friske synet vi hadde for øie fortonet sig lett som et bilde av den lyse og lykkelige fremtid, vi som livsglade unge menn drømte om og håpet på. Og det å tale om denne fremtid lå jo også nettop nær i en sånn morgen, da korsene og skuffelsene på livsveien lykkeligvis enda «stod skjult mellem løv i det fjerne».

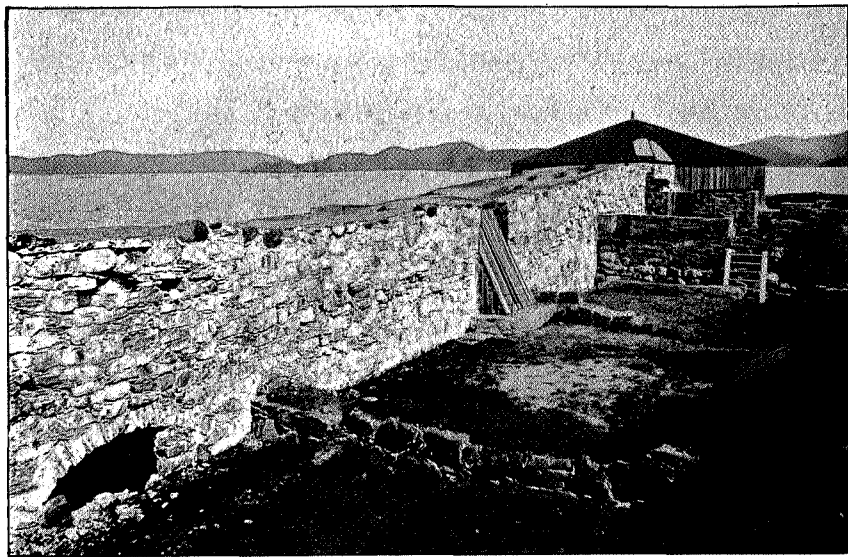
Vi kom tilbake til Trondhjem som de første arbeidere gikk til dagens yrke. Da hadde vi i harmløs munterhet og glede oplevet «en natt i livet» — for å bruke et uttrykk av Hamsun i en litt lignende sammenheng —, en sommernatt som gav et varig ungdomsminne fra hjertet av Trøndelag. — —

Tolv år senere — og jeg minnes en annen dårende lys sommernatt i Trondhjem. Sammen med en eldre kollega reiste jeg fra Oslo med daghurtigtoget over Rørosbanen. Trette av den lange fart kom vi til Trondhjem henimot midnatt og fikk hotellrum. Likevel måtte vi ut igjen for å spasere, så lyst og vakkert som det var. Men så byr da også Munkegaten, sett selv midnatt i den lyse sommertid, et perspektiv, som knapt noen annen by eier maken til.

Målet var denne gangen — det vil si i 1907 — Peter Egges land «Inne i Fjordene». En solblid dag fulgte vi fjordbåten helt til Steinkjer og fikk på den måten et godt inntrykk av Frosta, Tautra o.s.v., i det hele av de vakre og kraftige landskaper om Trondhjemsfjorden, mest tiltalende kan hende i Innherad.

Fra Steinkjer gikk ferden med et tidlig morgentog til Vist og

så til fots over Inderøya. Det blev også denne morgen en vandring i strålende sol, så vi riktig kunde fryde oss ved det vakre utsyn til det historiske Mære, til Hustad gamle kirke, over det henrivende fjordlandskap mot Ytterøya o.s.v. Ut på formiddagen kom vi nedover til Sakshaug og var der oppe ved den ærverdige gamle kirken, som uvett har gjort til en ruin. Efter rast i Strømmen spasserte vi over Rolshøgda og nøt det vakre skue derifra. Dagen endte med en utflukt til Stiklestad og aften på Verdalsøra. Så tok

Fra Steinviksholm. Nordfløien sett fra nordvestre hjørnerum.

vi til Levanger og Skogn og hadde det hyggelig på Rustgården. Til slutt forbi Steinviksholm og Stjørdal tilbake til Trondhjem.

Innholdsrike var de sommerdagene vi på denne måten fikk oppleve i Inntrøndelag, som vi fra før hovedsakelig kjente fra sagaen, og hvor vi nå fant det så tiltalende å ferdes som turister. Vilde man spørre efter de vakreste av de flater store norske innlandsstrøk, så kunde en vel nevne som et trekløver Inntrøndelag, Mjøstraktene og Ringerike. Hvilket av disse fortjener prisen, tør det vel være vanskelig å avgjøre. Personlig skulde jeg dog være til-

bøielig til å si Ringerike, som jeg kjenner best. Imidlertid blev den omtalte turen til Inntrøndelag i 1907 for mig en av årsakene til, at jeg et par år senere kom til å skrive et lite reisehefte om Trøndelag og derved fikk til opgave å skrive om hele Norge i Statsbanenes reisebøker.

Dersom jeg ikke alt hadde blitt for lang, kunde der ennå ha vært flere alvorlige og festlige reiserinner fra Trondhjem å fortelle om, f. eks. fra ferden med historikerkongressen i 1928, da Trondhjems by og især byens ordfører kjøpmann Andreas Moe viste sig som ypperlige verter også for et krevende internasjonalt selskap.

Til slutt må jeg få nevne et hyggelig trekk av folkekarakteren i en av Trøndelags utkanter. Enhver fjellturist vil ha glede av å komme til Trollheimen og Syltraktene, hvor Trondhjems Turistforening har gjort et så godt arbeide. Men Trøndelag har også andre strøk, som fortjener å bli høit skattet av fotturister. Dette gjelder iallfall de særpregede og vakre skog- og fjelltraktene omkring Tunnsjøen, Limingen, Huddingsvatn og andre sjøer nordøstligst i Nord-Trøndelag fylke. I 1923 kom jeg til å ferdes noen få dager der oppe og blev da ikke minst overrasket over, hvor rent og pent det var på ensomme smågårder i strøk, som iallfall før lå svært avsides fra de store bygder.

Efter å ha streifet litt om oppe i feltet for de navngjetne Grong gruber gikk min følgesvenn og jeg en morgen sydover fra Gjersvika, med Lierne som mål for dagen. På en myret sti nådde vi fram til Tunnsjøen, hvor vi for en noe høi pris fikk leiet en motorbåt, som førte oss om den mektige og mystiske Gudfjelløya over til sjøens sydøstre bredd. Derifra fulgte vi en pen vei til gården Vollmoen inne ved riksgrensen. Videre på den norske side av grensen var der ikke annen framkomst enn efter en lang, våt og ekkel sti. Den var vi lite oplagte til å ta fatt på, og den dagen var der heller ikke noen rutebåt over sjøen på svensk side. Imidlertid traff vi på Vollmoen en ung arbeidskar, som var villig til å ro oss til Gåddede. Der kunde vi så få bil til Lierne.

Det blev en lang og stri rotur, delvis i regn. Turen tok vel en 6 timer, og vi nådde Gåddede først henimot midnatt. Men den unge mann rodde med største iherdighet og næsten uten å unde

sig hvil. Likevel viste han hele tiden det vennligste ansikt og det beste humør. Den eneste opkvikkelse vi hadde å by ham var en cigar, og da la han årene op noen få minutter. Dessverre kom jeg ikke til å notere den unge manns navn, og har nå glemt det. Men jeg vilde gjerne ha nevnt ham som et folkelig mønster på utholdenhet og godlynne.

O. Høgslund.

OPOVER SLETTE FJELLET

AV BROR WESSEL BOMMEN

«Taug! Mere taug! — Det går til topps — eller til bunns», føier han lakonisk til.

Vi klatrer. Klorer, sparker og banner i nordveggen på Mjølnen — en farlig molbakke esteds i tåkehavet. Jeg skimter bare førstemann; han strever med et utoverheng deroppe. Tre ganger så jeg skikkelsen svaie i forsøket, tre ganger dukket jeg for stein og skjellsord fra den fallende helt. Well, en vanskelighet er til for å overvinnes.

«Mere taug!»

Han smyger sig ut i veggen på illusoriske fotfester. Men illusjonene brister snart og avgrunnen sliter i kroppen; han henger i bare fingrene nu og «trår luften». Gnistene spruter under spikerstøvlene som de famler efter feste. Nå, — der svinger han ut, en lang arm seiler op i tåka, og borte er han.

Torshammeren.